

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2016/17:3537

av **Daniel Riazat m.fl. (V)**

med anledning av prop. 2016/17:46 En försöksverksamhet med betyg från och med årskurs 4

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen avslår regeringens proposition 2016/17:46 En försöksverksamhet med betyg från och med årskurs 4.

Motivering

Propositionen föreslår en ändring i skollagen så att regeringen bemyndigas att besluta om en försöksverksamhet med betyg i årskurs 4 och 5 i grundskolan, grundsärskolan och sameskolan samt i årskurs 5 och 6 i specialskolan. Vänsterpartiet menar att tidigare betyg inte är lösningen på skolans problem och att det lyfter över ansvaret för allvarliga systembrister till enskilda elever och lärare. Förslaget har dessutom fått mycket kritik från bl.a. lärarnas fackliga organisationer, elevorganisationer, forskare och myndigheter som verkar på skolans område.

Den svenska skolan har genomgått stora förändringar de senaste decennierna. Fram till tidigt 1990-tal var resultaten i den svenska skolan i flera ämnen bland de bästa i världen, och bra även på övriga områden. Kommunaliseringen, det fria skolvalet i grundskolan och experimentet med vinstdrivna skolor har ändrat förutsättningarna radikalt. Det uttalade syftet med reformerna var att decentralisera och effektivisera. Men i dag kan konstateras att den svenska skolan försämrats både vad gäller elevernas resultat, skolornas likvärdighet och lärarnas arbetssituation och status. Samtidigt läcker miljarder av de skattepengar som skulle gå till utbildning i stället till vinstutdelningar i stora skolkoncerner. Olönsamma skolor begärs i konkurs, vilket tvingar eleverna att plötsligt byta skola.

Svenska elevers sjunkande resultat i de högre årskurserna i både Timss- och PISA-undersökningarna anförs i propositionen som ett argument för en försöksverksamhet med betyg i lägre årskurser. Vi menar att det är att lägga ansvaret fel. För Vänsterpartiet är kunskap en rättighet och när eleverna inte fått den rättigheten uppfyllt är det skolan som ska hållas ansvarig.

På statlig nivå har det ställts upp höga mål om en likvärdig skola som garanterar barn och unga en god utbildning. Men staten har i alltför hög grad lämnat ifrån sig makten och verktygen för att genomföra förbättringar i skolan. Dels till de många kommunala huvudmännen, vilket försvårar samordningen och styrningen, dels till marknaden, vilket till stor del är den direkta orsaken till flera av de stora problem som behöver åtgärdas.

Vänsterpartiet vill se en likvärdig skola där alla elever ges möjlighet att utifrån sina förutsättningar tillgodogöra sig kunskap och bildning. Problemen i den svenska skolan rättas inte till med betyg i lägre årskurser, utan med en ökad likvärdighet, ett stopp för vinstjakten, ökade resurser och bättre förutsättningar för lärarna att utföra sitt arbete.

Vänsterpartiet är inte motståndare till mätinstrument som används för att visa att alla elever får den kunskap de har rätt till och att skolan uppfyller de krav man åtagit sig. Däremot säger vi nej till den typ av betyg som finns i dag, där elever rangordnas. I propositionen skriver man att effekterna av att införa betyg i lägre åldrar inte är tillräckligt belagda. Det finns dock en uppsjö av forskning på området som pekar på den negativa effekten av tidiga betyg. Som nämns i propositionen pekar flera av remissinstanserna, bl.a. Lärarförbundet, Linnéuniversitetet, Umeå universitet och Uppsala universitet, på forskning som visar att betygssättning påverkar lågpresterande och yngre elever negativt. I och med att betyg inte innehåller någon konkret information om vad som är elevens svagheter och styrkor riskerar det att enbart fungera som en tidig kategorisering och öka stressen för eleverna.

Ett flertal granskningar har dessutom visat att det nuvarande betygssystemet med graderade betyg inte är likvärdigt. Betygssättningen skiljer sig mellan olika skolor. Privata skolor har t.ex. ett intresse av att driva upp elevernas betyg med förhoppningen om att locka till sig fler elever, vilket leder till betygsinflation och ökad skolsegregation.

Den föreslagna försöksverksamheten innebär att de skolor som väljer att införa tidigare betyg ges undantag från bestämmelserna i skollagen om skyldighet att ge viss skriftlig information i en individuell utvecklingsplan i de aktuella årskurserna. Vi menar att det ger ett minskat fokus på individanpassat stöd för den enskilda eleven.

Det finns mycket som behöver förändras i den svenska skolan, samtidigt som skolan har ett behov av arbetsro och välförankrade och väl utredda reformer. Försöksverksamhet med betyg redan i klass 4 är inte en sådan. Därför bör riksdagen avslå regeringens proposition 2016/17:46 En försöksverksamhet med betyg från och med årskurs 4. Detta bör riksdagen besluta.

Daniel Riazat (V)

Ulla Andersson (V)

Christina Höj Larsen (V)

Ali Esbati (V)

Daniel Sestrajcic (V)